

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
  - <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/66>
  - Materiál v pripomienkovom konaní do 07.03.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového Ministerstvom životného prostredia SR na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na mesiace jún až december 2021 prispôsobiť aktuálne nastavený systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii pre štvrté obchodovateľné obdobie (2021 - 2030).

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu zákona je prispôsobiť aktuálne nastavený systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii pre štvrté obchodovateľné obdobie (2021 - 2030). Návrh zákona upravuje aj využitie výnosov získaných z dražieb kvót.

Dátum účinnosti návrhu zákona je navrhnutý na 1. augusta 2022.

Postoj RÚZ k materiálu

Návrh novely zákona smeruje k prispôbeniu doterajšieho nastavenia systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov. V zmysle prijatej smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/410 zo 14. marca 2018 je viacero ustanovení, ktoré zahŕňajú technicko-administratívne zmeny (napr. povinnosti prevádzkovateľov a prevádzkovateľov lietadiel alebo vykonávanie virtuálnych návštev na mieste) potrebné implementovať do návrhu zákona. **RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené pripomienky.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadné pripomienky k čl. I bod 25. návrhu zákona

Navrhujeme preformulovať znenie § 18 odseku 5 písmeno a) nahradením textu „výnos dražieb kvót môže byť použitý na financovanie náhrady fosílnych palív obnoviteľnými zdrojmi energie“ novým textom v znení „výnos dražieb kvót môže byť použitý na financovanie náhrady tuhých a kvapalných fosílnych palív nízkoemisnými a obnoviteľnými zdrojmi energie.“

Odôvodnenie:

Rešpektujúc princíp technologickej neutrality, vynikajúci emisný profil SR v oblasti elektro-energetiky a uznanej úlohy zemného plynu ako prechodného nízkoemisného zdroja energie (v EÚ taxonómii), je potrebné precíznejšie definovanie náhrady fosílnych palív. Podpora náhrady nízkoemisných fosílnych zdrojov obnoviteľnými zdrojmi energie by spôsobila presmerovanie finančných zdrojov z priemyslu do iných sektorov, pričom práve priemyselná výroba v SR je v porovnaní so západnou Európou vysoko emisná.

2. Zásadné pripomienky k čl. I bod 25. návrhu zákona

V navrhovanom znení § 18 ods. 5 písm. a) požadujeme za slovné spojenie „náhrady fosílnych palív obnoviteľnými zdrojmi energie“ vložiť slovné spojenie „zvyšovanie miery zhodnocovania najmä biologicky rozložiteľných odpadov.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme podporiť aj projekty v oblasti nakladania s odpadmi, smerujúce k vyššiemu triedeniu, recyklácii a zhodnocovaniu najmä biologicky rozložiteľných odpadov. Projekty by mali prispievať k prechodu na bezpečné a udržateľné nízkouhlíkové hospodárstvo a zhodnocovať odpad nielen energeticky ale zároveň aj materiálovo, čím napomôžu rozvoju obehovej ekonomiky. Prostredníctvom výroby bioplynu a biometánu z biologicky rozložiteľných odpadov je možné dekarbonizovať sektory energetiky, priemyslu a dopravy. Najmä v prípade diaľkovej nákladnej dopravy takéto riešenie predstavuje nákladovo efektívnu alternatívu k elektromobilitě.

3. Zásadné pripomienky k čl. I bod 25. návrhu zákona

V navrhovanom znení § 18 ods. 5 písm. a) žiadame za text „*znižovania spotreby primárnych zdrojov energie*“, vložiť nasledovný text: „vrátane financovania projektov na podporu efektívnej a udržateľnej priemyselnej výroby“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme text doplniť tak, aby bolo zrejmé, že bude možné podporiť aj projekty v oblasti zefektívnenia v priemyselnej výrobe, napr. projekty vedúce k zníženiu potreby vstupných surovín, ako takých.

4. Zásadné pripomienky k čl. I bod 25. návrhu zákona

Žiadame ponechať distribúciu výnosov z aukcií podľa súčasne platného zákona t.j. projekty 35%, kompenzácie 25%, environmentálna politika 20%, podpora podľa osobitného predpisu 20%.

Odôvodnenie:

Pri absencii schémy štátnej pomoci notifikovanej za účelom použitia výnosov podľa § 18 ods. 5 písm. a) považujeme za vhodnejšie využitie existujúcich ako aj budúcich zdrojov na opatrenie podľa písm. b), kde už prebieha notifikácia schémy štátnej pomoci. V prípade notifikácie schémy štátnej pomoci podľa písm. a), Ministerstvo môže novelou zákona ad hoc zmeniť pomer využitia výnosov z aukcií do budúca. Navyše, navýšenie minimálnej hranice použitia výnosov z aukcií na 50% znamená aj už teraz aj pri nezmenenom pomere účelu použitia navýšenie celkového objemu finančných prostriedkov na opatrenie podľa písm. a).

5. Zásadné pripomienky k čl. I bodu 32. návrhu zákona

a) V navrhovanom znení § 21 ods. 4 navrhujeme uviesť formu oznamovania každej významnej zmeny monitorovacieho plánu príslušnému okresnému úradu a ministerstvu.

Odôvodnenie:

Zákon umožňuje písomnú ako aj elektronickú formu komunikácie. Žiadame spresniť, ktorú formu má prevádzkovateľ použiť pre tieto konkrétne prípady.

b) V navrhovanom znení § 21 ods. 4 písm. c) žiadame ustanoviť možnosť predĺženia termínu predloženia správy o úrovni činnosti do 1. marca v prípade meškania potrebných údajov ohľadom výroby a distribúcie tepla, spotreby energií a energetickej náročnosti za uplynulý rok po individuálnej dohode s MŽP.

Odôvodnenie:

Termín na predloženie overenej správy o úrovni činnosti ministerstvu do 31. januára za predchádzajúci kalendárny rok je šibeničný s ohľadom na dostupnosť údajov a dostupnosť kapacít na overenie správ o úrovni činnosti.

6. Zásadná pripomienka k čl. I bodu 52. návrhu zákona

Žiadame ustanoviť možnosť aj pre prevádzkovateľa predkladať údaje použitím elektronickej šablóny poskytnutej Komisiou.

Odôvodnenie:

Žiadame tento odsek aplikovať aj na neočakávané komplikácie na strane prevádzkovateľa ako zlyhávajúce pripojenia, pomalá odozva elektronickej šablóny a pod.

7. Zásadná pripomienka k čl. I – vloženie nového novelizačného bodu

V § 26 ods. 2 žiadame za slová „*znižovania spotreby primárnych zdrojov energie*“, vložiť slová „vrátane financovania projektov na podporu efektívnej a udržateľnej priemyselnej výroby“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme text doplniť tak, aby bolo zrejmé, že bude možné podporiť aj projekty v oblasti zefektívnenia v priemyselnej výrobe, napr. projekty vedúce k zníženiu potreby vstupných surovín, ako takých.

8. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme znenie §11 a 11a formulovať nasledovne:

Doplnenie § 11 a 11a do novely zákona.

§ 11

(1) Odchyľne od §10 členské štáty, ktoré v roku 2013 mali v trhových cenách (v eurách) HDP na obyvateľa nižší ako 60 % priemeru Únie, vrátane Slovenska, môžu zariadeniam na výrobu elektrickej energie prechodne pridelovať kvóty bezodplatne na účely modernizácie, diverzifikácie a udržateľnej transformácie odvetvia energetiky.

(2) Podporované investície musia byť v súlade s prechodom na bezpečné a udržateľné nízkouhlíkové hospodárstvo, s cieľmi rámca politik Únie v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030 a s plnením dlhodobých cieľov stanovených v Parížskej dohode.

(3) Platnosť výnimky stanovenej v odseku 1 sa skončí 31. decembra 2030.

(4) Prostredníctvom bezodplatného pridelovania kvót možno podporiť najviac 70 % relevantných nákladov investície za predpokladu, že zvyšné náklady financujú súkromné právnické osoby.

(5) Celkové množstvo bezodplatne pridelených kvót podľa ods. 1 nepresiahne 40 % kvót, ktoré budú pridelené v období rokov 2021 až 2030 v rovnakých ročných množstvách počas tohto obdobia.

(6) Prechodne bezodplatne pridelené kvóty sa odpočítavajú od množstva kvót, s ktorými by sa za bežných okolností obchodovalo formou aukcie.

(7) Podmienkou pridelenia kvót prevádzkovateľom je preukázanie toho, že investícia vybraná v súlade s pravidlami súťažného ponukového konania sa zrealizovala.

(8) Ak investícia vedie k zvýšeniu výrobnnej kapacity elektrickej energie, dotknutý prevádzkovateľ tiež preukáže, že najneskôr do spustenia prevádzky tejto dodatočnej kapacity tento alebo iný pridružený prevádzkovateľ vyradil z prevádzky zodpovedajúci objem kapacity na výrobu elektrickej energie s vyššou intenzitou emisií.

(9) Prevádzkovatelia prevádzok využívajúcich bezplatné pridelovanie emisných kvót podľa tohto paragrafu sú povinní do 28. februára každého roka predložiť správu o realizácii svojich vybraných investícií, ktorej súčasťou je aj bilancia bezodplatne pridelovaných kvót a vynaložených investičných nákladov a druhý podporovaných investícií.

§ 11a

Súťažné ponukové konanie

(1) Pri projektoch s celkovou sumou investícií presahujúcou 12,5 milióna EUR sa zorganizuje súťažné ponukové konanie, prostredníctvom ktorého sa vyberú investície, ktoré sa majú financovať bezodplatne pridelenými kvótami, a ktoré sa uskutočnia v jednom alebo viacerých kolách v období rokov 2021 až 2030.

(2) Pri tomto súťažnom ponukovom konaní sa:

a) dodržiavajú zásady transparentnosti, nediskriminácie, rovnakého zaobchádzania a riadneho finančného hospodárenia;

b) zaručuje, že oprávnené na účasť v konaní sú len projekty, ktoré predstavujú prínos pre diverzifikáciu energetického mixu a zdrojov dodávok, pre potrebnú reštrukturalizáciu, zlepšenie životného prostredia a renováciu infraštruktúry, čisté technológie, ako sú technológie výroby energie z obnoviteľných zdrojov, alebo pre modernizáciu odvetvia výroby energie, ako je efektívne a udržateľné diaľkové vykurovanie, a odvetvia prenosu a distribúcie energie;

c) vymedzia jasné, objektívne, transparentné a nediskriminačné kritériá výberu projektov, aby sa vybrali len projekty, ktoré:

i) na základe analýzy nákladov a prínosov zabezpečia čistý pozitívny zisk z hľadiska zníženia emisií a dosiahnu určenú vysokú mieru zníženia CO₂ s ohľadom na veľkosť projektu;

ii) majú doplnkový charakter, jednoznačne naplňujú potrebu obnovy a modernizácie a nemajú za následok trhovo podmienený nárast dopytu po energii;

iii) predstavujú najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou a

iv) nepodporujú ani nezlepšujú finančnú životaschopnosť výroby elektrickej energie s veľmi vysokou intenzitou emisií ani nezvyšujú závislosť od fosílnych palív s vysokou intenzitou emisií.

(3) V prípade, že sa investícia vybraná prostredníctvom súťažného ponukového konania zruší alebo sa nedosiahne zamýšľaný výkon, sa vyčlenené kvóty môžu využiť prostredníctvom jediného dodatočného kola súťažného ponukového konania najskôr o jeden rok neskôr na financovanie iných investícií.

(4) Ministerstvo v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva pripraví a uverejní do 30. júna 2019 podrobný vnútroštátny rámec, v ktorom sa stanoví proces súťažného ponukového konania vrátane plánovaného počtu kôl podľa odseku 1 kritériá výberu na účely verejného pripomienkovania.

(5) V prípadoch, keď sa investície v hodnote nižšej než 12,5 milióna EUR majú podporiť z bezodplatne pridelených kvót a nevyberajú sa prostredníctvom súťažného ponukového konania uvedeného v odseku 1, projekty sa vyberajú na základe objektívnych a transparentných kritérií. Výsledky tohto výberového konania sa uverejnia na účely verejného pripomienkovania.

(6) Ministerstvo v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva do 30. júna 2019 zostaví, uverejní a predloží Komisii zoznam investícií. Ak sa v rámci toho istého zariadenia uskutočňuje viac ako jedna investícia, posudzujú sa tieto investície ako celok s cieľom zistiť, či sa nepresiahla prahová hodnota 12,5 milióna EUR, pokiaľ nie sú tieto investície nezávisle technicky alebo finančne uskutočniteľné.

(7) Hodnota plánovaných investícií sa minimálne vyrovná trhovej hodnote bezodplatne pridelených emisných kvót, pričom sa zohľadní potreba obmedziť priamo súvisiaci nárast cien. Trhová hodnota zodpovedá priemeru cien emisných kvót na spoločnej aukčnej platforme v prechádzajúcom kalendárnom roku.

Odôvodnenie:

Doplnenie predmetných paragrafov predstavuje plnú transpozíciu Smernice Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2018/410 zo 14. marca 2018, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES s cieľom zlepšiť nákladovo efektívne znižovanie emisií a investície do nízkouhlíkových technológií a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814. Navrhované paragrafové znenie umožňuje Slovenskej republike využívať financovanie modernizácie výroby elektrickej energie prostredníctvom bezplatnej alokácie emisných kvót výrobcem elektriny výmenou za uskutočnenie investícií do modernizácie sektora výroby elektriny.

Novela by mala okrem iného riešiť transpozíciu revidovanej Smernice 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 („Smernica“), o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v spoločenstve (EÚ ETS), ktorou sa ustanovujú pravidlá pre ETS na obdobie rokov 2021 – 2030. Predmetná Smernica v rámci zmien zriaďuje modernizačný fond (článok 10d) na podporu investícií do nízkouhlíkových technológií v odvetviach energetiky desiatich členských štátov EÚ (s nižšími príjmami), vrátane Slovenska. Tie isté krajiny, ale s upravenými pravidlami, budú zároveň naďalej disponovať existujúcim nástrojom financovania modernizácie energetických systémov prostredníctvom tzv. derogačného mechanizmu (článok 10c), teda bezodplatného pridelenia kvót oprávneným výrobcem elektriny výmenou za záväzok, že v hodnote pridelených kvót uskutočnia investície do vybavenia a modernizácie zariadení a do čistých technológií. Revidovanou Smernicou sa stanovujú hlavné zásady týchto dvoch nástrojov financovania, avšak stále je potrebné určiť mnohé dôležité pravidlá ich fungovania.

Pre priemysel všeobecne, a ten náš domáci obzvlášť, bude transformácia na nízko-uhlíkovú výrobu energeticky aj investične veľmi náročná. Obrovské náklady na prelomové technológie a inovácie potrebné na dekarbonizáciu nebudeme, bez akýchkoľvek pochyb, vedieť zvládnuť bez výraznej spoluúčasti financovania z verejných zdrojov. Vláda Slovenskej republiky by preto v maximálnej miere mala umožniť slovenskému priemyslu prístup k investičným mechanizmom a fondom na európskej úrovni a ich čerpaniu. Koniec-koncov, prostriedky na tento účel pochádzajú z príjmov z aukcií emisných kvót, a sú to teda de-facto naše zdroje. Je dôležité, aby sa v plnom objeme vrátili späť do priemyslu a pomohli nám pri spolufinancovaní modernizácie energetických systémov, či výrobných technológií.

Slovensko sa v budúcom roku musí rozhodnúť, či a ako použije finančné prostriedky, ktoré sú v rámci Smernice dostupné. Máme na výber implementáciu dvoch paralelných schém: (modernizačný fond - 10d a derogačný mechanizmus - 10c), alebo ich zlúčenie formou presunu kvót poskytovaných bezodplatne producentom elektriny (z článku 10c) do modernizačného fondu.

Sme presvedčení, že vláda Slovenskej republiky by mala vzhľadom na štruktúru nášho hospodárstva podporiť tak transformáciu priemyslu, ako aj energetiky. Najlepším variantom je preto ponechať si možnosť plného využitia oboch systémov, tak aby sme o jednotlivých projektoch mohli rozhodovať samostatne (derogačný mechanizmus), ale aj spoločne s našimi európskymi partnermi (modernizačný fond spravovaný Európskou investičnou bankou).

Je na to niekoľko zásadných dôvodov. Na rozdiel od modernizačného fondu, ktorý sa vyznačuje veľmi širokým okruhom prijímateľov a oblastí podpory, v rámci derogačného mechanizmu sú oprávnenými prijímateľmi konkrétne zariadenia - výrobcovia elektriny a tepla. Podporované môžu byť aj zdroje centrálného zásobovania tepla, teda efektívna kombinovaná výroba tepla a elektriny a preto systém investičnej podpory cez bezplatnú alokáciu kvót môžeme chápať aj ako dlhodobú podporu stability cien tepla. Článok 10c sa zároveň vzťahuje aj na investície vedúce k zvýšeniu výrobnnej kapacity elektrickej energie, keď dotknutý prevádzkovateľ preukáže, že najneskôr do spustenia prevádzky dodatočnej kapacity vyradil z prevádzky zodpovedajúci objem kapacity na výrobu elektrickej energie s vyššou intenzitou emisií. Keďže sektor výroby elektriny musí všetky kvóty nakupovať a podstatnú časť nakupujú aj teplárne, čo má dopad na cenu konečného produktu, bezodplatná alokácia aplikáciou článku 10c by bezpochyby uvoľnila tlak na zvyšovanie cien.

9. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

V § 26, ods. 1 doplniť písm. v): „spolu s Ministerstvom hospodárstva SR rozhoduje o použití prostriedkov pridelených Slovenskej republike z Modernizačného fondu.“

Odôvodnenie:

Zriadenie Modernizačného fondu podľa čl. 10d Smernice Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2018/410 zo 14. marca 2018, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES s cieľom zlepšiť nákladovo efektívne znižovanie emisií a investície do nízkouhlíkových technológií a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814 má za cieľ pomôcť modernizácii priemyslu a jeho postupný prechod na nízkouhlíkovú ekonomiku. Z uvedeného dôvodu je potrebná koordinácia čerpania pridelených finančných prostriedkov v súlade s prijatými strategickými cieľmi a dokumentami v gescii Ministerstva hospodárstva ako je napríklad Národný energetický a klimatický plán, Stratégia hospodárskej politiky SR do roku 2030 alebo Národný investičný plán a Envirostratégia 2030.

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/66>